Коган Наталія Юріївна, *викладач*
кафедри маркетингу та управління бізнесом
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний стан України характеризується масштабними процесами соціально - економічного розвитку, які об'єднують в собі суперечливість формування динамічних і конкурентоспроможних ринкових структур, економічних відносин, інтересів, що може призвести до глибокої системної кризи. Його елементи впливають на всі складові суспільного життя, мають соціальні наслідки, сприяють розвитку підприємства або приводять до його банкрутства.

Виходячи з цього, особливої актуальності набуває вивчення можливостей ефективного управління підприємством в умовах кризи, визначення її глибини, дослідження причин розвитку, здійснення контролю за розподілом коштів.

Аналізуючи сучасний розвиток економіки України, можна побачити, що нестабільність та її кризовий стан виступають звичайним явищем. Підприємство повинно оперативно реагувати на виникнення кризової ситуації. Це дозволить підприємству оперативно реагувати на розвиток кризової ситуації, уникнути втрати часу при узгодженні дій з антикризового управління з усіма зацікавленими сторонами, показати громадськості, що підприємство усвідомлює масштаби кризи і вже має план дій щодо її врегулювання.

Головними моментами в стратегії антикризового управління дослідники виділяють: мобільність і динамічність у використанні ресурсів, а також у проведенні певних змін; реалізацію інноваційних програм; здійснення програмно-цільових підходів в технологіях розробки, здійсненні управлінських рішень; підвищення чуйності до чинника часу в процесі управління; посилення уваги до попередніх або наступних оцінок управлінських рішень та вибору альтернатив поведінки, діяльності; використання антикризового критерію аналізу рішень під час їх розробки, реалізації.

В механізмі антикризового управління пріоритетними напрямами є: мотивація персоналу, економія ресурсів, застереження помилок, обережність, установки на оптимізм, впевненість у соціально-психологічній стабільності, ініціативність у вирішенні проблем і пошуку найкращих варіантів розвитку, глибокий аналіз ситуацій, професіоналізм .

Аналіз основних функцій і особливостей управління діяльністю підприємства у важкий період дає можливість виділити різні стратегії антикризового управління: превентивні заходи щодо попередження кризи; протидія кризовим явищам, ущільнення їх процесів; стабілізація ситуації за допомогою використання резервів, додаткових ресурсів на основі заздалегідь розроблених заходів антикризового управління; поступовий вихід з кризи; усунення наслідків кризи. Попередження росту кризових ситуацій на підприємстві повинна постійно проводитися робота керівництва в наступних напрямах :систематичний аналіз умов зовнішнього простору з метою відстеження симптомів кризи (наприклад, загострення політичної чи зміна економічної ситуації в країні, прискорення інфляційних процесів і т.д.);готовність підприємства до реагування на форс-мажорні

ситуації(можливість оперативної зміни політики ціноутворення або каналів збуту);обмеження економічних витрат в період кризи (наприклад, зміна умов закупівель або поставок груп товарів);робота з персоналом (внутрішні програми діяльності, проведення корпоративних тренінгів, заходів, спрямованих на підвищення командної взаємодії та корпоративної культури в цілому).

Перелік заходів щодо виведення підприємства з кризового стану для кожного підприємства індивідуальний, залежить від сфери бізнесу, групи продукції, кон'юнктури ринку, регіональної інфраструктури, системи управління підприємством, структури витрат на виробництво і управління, техніко-технологічних особливостей і т.д.

Підприємство в кризовій ситуацій повинно спиратися на наступні принципи:

- повинно мати стратегію розвитку бізнесу мінімум на три роки;
- до кризи потрібно бути готовим заздалегідь, тобто мати розроблену антикризову програму, при розробці антикризової стратегії необхідно визначити цільову аудиторію, найбільш значущу для підприємства;
- кожен співробітник повинен знати, які дії зробити до кризи, під час кризи, після кризи;
- виділити інформаційні потоки, які проходять через цільову аудиторію;
- призначити відповідальних осіб за координацію заходів;
- призначити співробітників для ведення переговорів зі ЗМІ;
- необхідно періодично організовувати «спровоковані кризи».

Запобігання фінансової кризи підприємства, ефективне його подолання і ліквідація негативних наслідків забезпечується в процесі особливої системи фінансового менеджменту, яка отримала назву «антикризового фінансового управління».

Розробка і реалізація заходів щодо усунення підприємством негативних наслідків фінансової кризи на кожному підприємстві носить індивідуальний характер і спрямована на подальшу стабілізацію якісних структурних перетворень його фінансової діяльності. Можна стверджувати, що лише за умови активної державної політики та узгоджених дій усіх органів державної та місцевої влади з розвитку підприємництва, створення сприятливих правил гри,відповідно до європейських та світових стандартів.